

לעילוי נשמת
הקדוש אלהנן אהרן אתאלי
הי"ד

"וְרָצוּ לְרֹב אַחִיו" ...

יום עיון לקראת פורים – מכון מאיר

ביחוד בעקבתא דמשיחא, אינם סובלים שום דכדוך הלב וענות הרוח, וסדרי עבודתם הם ברוממות הדעת, ביופי הגבורה, ובהדר קודש של עטרת תפארת ישראל.

8. אסתר י', ג'; מגילה ט"ז, ב' ורש"י
כִּי מְרַדְּכֵי הַיְהוּדִים מִשְׁנֵה לַמֶּלֶךְ אֶחְשָׁרוּשׁ וְגָדוֹל לַיְהוּדִים וְרָצוּ לְרֹב אַחִיו דְּרִישׁ טוֹב לְעַמּוֹ וְדָבָר שְׁלוֹם לְכָל יִרְעוּ:
 אמר רבי יוחנן ... ורצוי לרוב אחיו לרוב אחיו ולא לכל אחיו מלמד שפירשו ממנו מקצת סנהדרין אמר רב יוסף גדול תלמוד תורה יותר מהצלת נפשות.
ספירקו ממנו – לפי שנעשה קצוב למלכות ונטל מתלמודו.

9. אור חדש עמ' רכ"ב
 ופי' זה כי הצלות נפשות שמציל הנפש שלא ימות ותלמוד תורה יתן קיום נצחי אף בעולם הבא ולכך אף אם כוונת מרדכי להצלת נפשות לא היה לו לעשות זה כי התורה היא על כל ולכך פרשו ממנו מקצת סנהדרין אבל מ"מ הרוב לא פרשו מן מרדכי כי הצלות נפשות ג"כ מביא לעזה"ב כי יפה שעה אחת בעולם הזה בתשובה ומעשים טובים מכל חיי עה"ב ולכך גם בהצלת נפשות תלוי חיי עולם הבא.

10. אורות הקודש ב', עמ' שי"ג; הקודש הכללי, עולם הקודש והחול
קדושה מחרבת ובונה, כ"א
 יש קדושה בונה, ויש קדושה מחרבת, הקדושה הבונה טובה גלוי, והמחרבת טובה גנוז, מפני שהיא מחרבת כדי לבנות מה שהוא יותר נעלה ממה שכבר בנוי. המשיג את סוד הקדושה המחרבת יכול הוא לתקן כמה נשמות, ולפי גודל השגתו כך גדול הוא כח תקונו. מהקדושה המחרבת יוצאים הלוחמים הגדולים, המביאים את הברכה לעולם, מעלת משה בעל היד החזקה, ששבר את הלוחות. מי שאין נפשו משוטטת במרחבים, מי שאינו דורש את אור האמת והטוב בכל לבבו, איננו סובל הריסות רוחניות, אבל אין לו גם כן בנינים עצמיים. הוא חוסה בצלם של הבנינים הטבעיים, כמו השפנים שהסלעים הם מחסה להם. אבל האדם, מי שנשמת אדם בקרבו, נשמתו לא תוכל לחסות כי אם בבנינים שהוא בונה בעמלו הרוחני, שאיננו פוסק תמיד מעבודתו הזריזה.

את ההיתר לכלל מצוה וחובה, ואפשר להורידו לכלל איסור. על ההיתר נאמר "קדש עצמך במותר לך", ולולי זאת אפשר להיות נבל ע"פ התורה.

אמנם כל זה הוא אחרי החטא. אבל לפני החטא לא היה (אלא) חובה ואיסור. "מכל עץ הגן אכול תאכל", זו מצות עשה, "ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו", זו מצות לא תעשה – "לעבדה ולשמרה", ואילו הסוג של היתר לא היה במציאות, שהיה כלול במצוה וחובה. אלא שהחטא גרם, שירד ההיתר ממצוה להיתר, ואפשר לו לירד עד לאיסור, אולם לעתיד תכלה כל הטומאה מן העולם, והאיסור יתבטל ויהיה לאפס ואין, וההיתר יכלל במצוה וחובה.

ולהיות שבמידה ידועה לא פגע החטא בישראל, לפיכך יש להם הרבה תורה ומצוות, שכמעט בכל היתר אפשר למצוא שער ואופן איך להיכנס במצוה וחובה. ... כמו כן, ארץ ישראל ארץ הקודש, גם חיי החול שבה, ההתיישבות, החרישה, והזריעה וכדומה מתרוממים לתוקף של קדושת מצוה וחובה, ולכן יש הרבה מצוות ההתלויות רק בארץ, מפני שגם היא לא נפגעה הרבה מן החטא. ... וזאת ישנם זמנים, שגם החושים הטבעיים מתעוררים לאהבת ארץ חמדה. ואז גם אופני ההתיישבות וכל ההכשרים הטבעיים לכיבוש ולתחייה אינם עוד בתור אמצעים להשגת הארץ בלבד, אלא שהם גם תכליתיים שכל צעד וכל כיבוש הכל מצוה וחובה. והם בונים בשמים מעליותיהם, וכל קיומי העולמים תלויים בהם.

7. מעייני הישועה עמ' ס"ג-ס"ד
 יסוד הגאולה הוא להשתחרר מן המאסרים ומן הצמצומים, להיכנס למרחבי החכמה והדעת, ולשקוד על דלתות בית ד' בלימודים הקדושים, המבארים את גדולתו ורוממותו יתברך, אשר הם מרחיבים את ההבנה הנפלאה בעומק דעת ד', בכשרון הגון וחרוץ. כל נטיה אל חדוד הכשרון, הרי זה נטיה אל הגאולה. ולהיפך, כל נטיה לצמצם את הכשרון, אף שנגלה שהיא באה מצד יראה וענוה, הרי זה נטיה אל הגלות וחפץ להישאר בתוך מאסריה. ועל ידי זה באים לידי נפילה עמוקה מאוד, עד שמחליפים את המושגים וחושבים כי הדרכים העקלקלות הם ישרות, והופכים אור לחושך ושמים מר למתוק. ...
 סדרי העבודה בגלות הם בסוד מעוט הירח, להיות תמיד מלא פחד וחשדות על עצמו ... אולם סדרי העבודה בגאולה, הם בסוד חזרת הירח לקדמותה ... אין שום מעוט כי אם אדרבה, גדולת הנפש ואומץ גבורת הלב וכל מה שמתגדלים הכשרונות, מתרוממים סדרי העבודה. ולכן כל אלה שמתנוצץ בקרבם אור הגאולה,

1. אסתר ג', ב'-ד'
(ב) וְכָל עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ כָּרְעִים וּמִשְׁתַּחֲוִים לְהֶמֶן כִּי בֶן צִוָּה לּוֹ הַמֶּלֶךְ וּמְרַדְּכֵי לֹא יִכְרַע וְלֹא יִשְׁתַּחֲוֶה: (ג) וַיֹּאמְרוּ עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ לְמְרַדְּכֵי מְדוּעַ אַתָּה עוֹבֵר אֶת מִצְוַת הַמֶּלֶךְ: (ד) וַיְהִי בְּאֶמְרָם אֲלֵיוּ יוֹם וַיּוֹם וְלֹא שָׁמַע אֲלֵיהֶם ...

2. פירוש ר' שמואל די אוזידא אסתר ג', ב'
 ולכן הודיענו כי מהעת אשר ראה מרדכי משאר עבדי המלך כורעים ומשתחוים, מני אז שם על לבו שיהיה מה שיהיה, שלעולם לא יכרע ולא ישתחוה, אפילו שיהרג. והכתוב לא בא להודיענו שלא כרע, אלא הודיענו קדושת מחשבתו שגמר בלבו שלעולם לא יכרע כלל.

3. אסתר רבה ז', ח'
 מה אמר להם מרדכי למי שאומר לו מדוע אתה עובר את מצות המלך ר' לוי אמר אמר להם מרדכי משה רבינו הוזהיר לנו בתורה (דברים כ"ז) ארור האיש אשר יעשה פסל ומסכה ורשע זה עושה עצמו עבודת כוכבים ... ולא עוד אלא שאני איסגנטירין של הקדוש ברוך הוא שכל השבטים נולדו בחוצה לארץ וקני (בנימין) נולד בארץ ישראל.

4. אסתר ב', ה'; מגילה י"ב, ב'-י"ג, א'
אִישׁ יְהוּדִי הָיָה בְּשׁוֹשַׁן הַבִּירָה וְשֵׁמוֹ מְרַדְּכֵי בֶן יֵאִיר בֶּן שִׁמְעִי בֶן קִישׁ אִישׁ יְמִינִי:
 קרי ליה יהודי אלמא מיהודה קאתי וקרי ליה ימיני אלמא מבנימין קאתי ... אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יהושע בן לוי אביו מבנימין ואמו מיהודה ... רבי יוחנן אמר לעולם מבנימין קאתי ואמאי קרי ליה יהודי על שום שכפר בעבודה זרה שכל הכופר בעבודה זרה נקרא יהודי.

5. ילקוט שמעוני בראשית כ"ט, רמז קכ"ד
 שם הגדולה לאה גדולה במתנותיה כהונה לעולם ומלכות לעולם. ושם הקטנה רחל קטנה במתנותיה יוסף לשעה שאול לשעה.

6. מעייני הישועה עמ' רס"א
 כל הדברים נחלקים לשלושה סוגים: חובה, היתר ואיסור. ההיתר הוא הממוצע בין החובה והמצוה לבין האיסור. אפשר להעלות